

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list a članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pešt. tek. rač. 11.197. Telefon 3112.

Delovni program OIO za leto 1929./30.

(Sprejet na seji OIO 22. decembra 1929.)

I.

OIO (osrednji izobraževalni odsek), izvoljen na pokrajinski skupščini v Ljubljani leta 1929., smatra za svojo nalogo, da pospešuje vsako samoizobraževalno delo članov UJU, zlasti še vglabljanje v otroško duševnost in v milje, ki se v njem naš otrok razvija, kakor v življenje šolske okolice ter celotnega naroda. Tak študij otroka, razmer šolske okolice in naroda je pogoj za potrebno reformo šole, za poglobljeno vzgojno delo v njej in izven nje, kakor ga zahteva naša doba.

II.

Izhodišče samoizobraževalnega dela naj tvorijo konkretni vzgojni problemi, kakor jih srečuje naš učitelj pri svojem delu v šoli in izven nje; od tod pa naj sega v vsa področja znanosti in napredka, ki lahko pripomorejo, da se razširi njegovo obzorje in dvigne nivo vzgojnega dela v šoli in izven nje.

III.

OIO smatra za najprimernejšo podlago prvih početkov samoizobraževalnega dela »Popisnice«, kakor jih je predložil na III. samoizobraževalnem tečaju dr. Žgeč. Te popisnice misli izdati v najkrajšem času Pedagoška centrala v Mariboru in OIO smatra za svojo nalogo, da to akcijo po vseh svojih močeh podpira.

IV.

V svrhu poglobljenega samoizobraževalnega dela je potrebno najtesnejše sodelovanje OIO s Pedagoško centralo, s »Popotnikom«, z »Učit. Tovarišem« in Slov. Šolsko Matico.

V.

OIO bo podpiral, kakor sledi že iz točke I., samoizobraževalno delo tako posameznikov kakor delovnih zajednic, ki se naj ustanovljajo po lokalnih razmerah ali po skupnih interesih, a tudi pedagoških in izobraževalnih krožkov, ki še obstojajo ali se še ustanove ter končno učiteljskih društev z nasveto, po možnosti s predavatelji, s pedagoškimi tečaji, ekskurzijami itd., z vsemi sredstvi, ki mu stoje na razpolago. Samoizobraževalno delo pa se bo naslanjalo na delo v Pedagoški centrali.

LISTEK.

Č.:

Na Blanci.

V prvi polovici decembra pr. l. je hospitalna na Blanci pri tov. Bregantu 4. b letnik državnega ženskega učiteljskega v Ljubljani.

Blanca in ves njen šolski okoliš leži na levem bregu Save. Po dolinah in nizkih grebenčkih, ki se spuščajo proti savskemu bregu, leže raztresene vasi in hišice, nekatere oddaljene od šole do 2 uri hoda. Pota so večinoma slaba in zelo blatna, ker je glinast svet. Ob slabem vremenu prihajajo otroci v šolo blatni od pet do glave, lepljiva ilovica se drži čreveljčkov in obleke kakor smola in se ne da očistiti niti z najboljšimi otirači. Prebivalci so večinoma siromašni, da komaj za silo oblečejo otroke, ki pridejo večkrat brez zajtrka in kruha v šolo.

Težka je učiteljeva naloga vzgajati iz tega materiala in v takih razmerah ljudi, ki bodo imeli veselje in razumevanje za vse lepo in dobro, ko zatira siromaštvo vso lepoto in se dobrota utaplja v alkoholu.

Videti je, da je za te otročiče šola tisto mesto, kjer sije sonce — in veselje jim žari iz obrazov, ki so videti drugače bolelni in izčrpani.

Tu se jim odpro srčeca, da privro na dan vse tegobe in vse veselje vsakdanjega življenja, in sicer oni najboljši del, ki ga doma nimajo — šola je postala tu res del pravega vsakodnevnega življenja te mladine.

Ze oprema v razredu, čeravno siromašna, kaže bolj sliko delavnice kmetijskega obrtnika kakor pa učilnice naših starih šol. Klopi so razvrščene v polukrogu okoli delovne mize, ki je sredi sobe, v kotu stoji širka in dolga polica z lonci in zaboji za cve-

VI.

OIO mora stati v neposrednih stikih z učiteljstvom za svojo samoizobrazbo, čemur naj pripomorejo osebni stiki in dopisovanje. Delovne zajednice, pedagoški in izobraževalni krožki, učiteljska

Projekt novih pravil Udruženja Jugoslov. Učiteljstva ki ga je izdelal izvršni odbor UJU.

Program bodoči upravi, na katerega so pristala vsa poverjeništva, ki zahtevajo sledeče:

Širji glavni odbor mora v teku enega leta izvršiti odobritev novih pravil UJU, katerih osnovo naj bi izdelala ena izmed sekcij. Temeljna osnova teh pravil mora biti sledeča:

1. Poverjeništva UJU morajo ostati ter se upravljajo avtonomno po svojih lastnih pravilih, ki morajo biti v skladu s centralnimi pravili.

2. Vrhovno upravo udruženja mora tvoriti odbor, ki sestoji iz predsednika in tajnika centrale ter predsednikov vseh poverjeništev. Ta odbor se mora sestajati redno vsaki mesec na seje. On zastopa udruženje ter rešava vsa stanovsko politična in načelna vprašanja.

3. Izvršni odbor je samo eksekutiva sklepov gornjega odbora ter rešava tekoče administrativne posle. Ta odbor se mora skrbno samo na predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in uredniške organizacijske listov.

4. Širji upravni odbor naj se sestaja le po izraziti potrebi ter naj bo samo informativen organ udruženja, na podlagi katerega se bo zaslialo širše mnenje učiteljstva. Ta odbor se mora voliti po proporcionalnem sistemu kandidatnih list, a ne po proporciji jakosti članstva poedinih poverjeništev, kar bi značilo majorizacijo manjšin, tako da bi došlo na podlagi novega volilnega sistema tudi mišljenje manjšine do izraza in bi bilo zastopano. Vse to morajo predvidevati nova pravila.

(Sprejeto soglasno na glavni skupščini UJU v Zagrebu, 18. avg. 1929.)

I. Ime i podela.

Čl. 1. — Učiteljstvo Jugoslavije ima svoje staleško udruženje pod nazivom: »Udruženje Jugoslovenskog Učiteljstva«.

Čl. 2. — Ovo udruženje deli se na pet sekcija, koje su sastavljene od sreskih društava.

društva in posamezniki se naj obračajo po nasvete k OIO ter mu naj stalno poročajo o svojem delu. Le tako je organizacija samoizobraževalnega dela mogoča.

Dr. Fr. Žgeč l. r., Ernest Vranc l. r., t. č. predsednik. t. č. tajnik.

II. Svrha.

Čl. 3. — Udruženju je svrha:

a) da organizuje sve učiteljstvo u Jugoslaviji i da u njemu razvija jednobitnu stalešku svest kao osnovicu za prosvetni, kulturni, socijalni i nacionalni rad učiteljstva.

b) da radi na intelektualnom i moralnom usavršavanju svojih članova i svega učiteljstva;

v) da radi na napretku narodne škole i na narodnom prosvetivanju;

g) da štiti prava i interese svojih članova, i

d) da postavi i održava veze sa svima prosvetnim i kulturnim društvima u Slovenstvu i u drugom svetu, ako su ona u duhu svrhe pravila ovog udruženja.

III. Sretstva.

Čl. 4. — Sretstva su udruženja:

a) ulozii članova, zaveštavanja, pokloni dobrih ljudi, prihodi od štampe udruženja, od zabava i vanredni;

b) stručna, staleška i druga štampa;

v) zborovi i skupštine.

IV. Članovi.

Čl. 5. — Članovi su udruženja: redovni, utemeljači, dobrotvori i počasni.

Čl. 6. — Redovan je član učitelja u službi i u penziji i lica koja su kao učitelji udruženja prešli u druge položaje administrativno-prosvetne struke a nisu prekidala članstvo u udruženju.

Čl. 7. — Utemeljač je onaj član koji uložii kasi jedne sekcije jednom za svagda 300 dinara.

Čl. 8. — Dobrotvor je onaj koji kasi jedne sekcije uložii jednom za svagda 500 dinara.

Čl. 9. — Počasni član je lice jako zaslužno za ovo udruženje ili za učiteljstvo jednog kraja ili za prosvetu u opšte ili za naročitu zaštitu prava i interesa učiteljstva. Počasne članove bez debate proglašuje Glavna skupština udruženja i na predlog sekcije.

Čl. 10. — Ako je utemeljač ili dobrotvor učitelja u penziji, mora plaćati i ulog redovnog člana, dokle god po zakonu ne bi stekao pravo na punu penziju.

tice in druge rastline, metrska polena in žaga, kamenje za tehtanje, izdelki iz gline in drugo. Ob treh stenah vise table, da je lahko istočasno polovica učencev zaposlenih pri tablah, kjer ima že vsak oddeljeno svoje mesto in mu ga ni treba vsakokrat na novo odkazovati. — Odra ni v razredu in tudi table ne, ki bi bila samo za učitelja; ta ima le mizo pri vratih, ki pa se popolnoma izgubi med drugo opravo in na njej imajo učenci svoje liste.

Nekaj posebnega je opazovati otroke, kako mirno in neprisiljeno se gibljejo v razredu, da jih celo prihod dijakinja ni motil pri delu.

V drugem razredu, t. j. 2. šolsko leto, ki ima pouk dopolndne, poučuje tovariš Bregant. On je razdelil razred v delovne skupine po splošnih duševnih sposobnostih in ne po predstavnih tipih, kar tudi odgovarja sedanjemu stanju psihologije. Dokler se je v psihologiji naslanjalo vse duševno življenje na mehaniko predstave in na njih zgrajeno didaktiko, je bila tudi razdelitev učencev na predstave tipe opravljena; če pa hočemo zajeti otroško duševno in telesno življenje v totalnosti se moramo ozirati na vse njegove duševne in telesne sposobnosti.

Tako je Bregant v skupino A zbral učence, ki so po svojih duševnih sposobnostih toliko nad normalo, da bodo predvidoma do konca šolskega leta predelali tudi snov, ki je po učnem programu predpisana za tretje šolsko leto. V skupino B spadajo učenci, ki bodo po svojih sposobnostih dosegli več, kakor je predpisano v učnem programu. V skupini C so oni, ki bodo še obvladali snov, ki je predpisana za 2. šolsko leto — in končno v skupino Č oni, ki predvidoma ne bodo dosegli učnega smotra, ki je postavljen za ta razred.

Ta diferenciacija omogoča večjo zaposlitev učencev, in sicer vsakega po njegovih

zmožnostih, ker skupine niso stalne, temveč je učencem mogoč prehod celo iz zadnje skupine v prvo posebno pri tehničnem delu. S tem, da se omogoča tudi intelektualno šibkejšim tehnično delo v skupini A, se izbrise ali vsaj oslabi tisti občutek manjvrednosti, ki bi nastal, če bi bile skupine stalne za vse vrste duševnega in telesnega dela. Znano je, da se nekateri učenci, ki nimajo razumskih sposobnosti, odkljujejo v ročnem delu in sploh v spretnostih.

Tej razdelitvi bi se dalo le v toliko opozreki, da ima preveč skupin, ker je to za učitelja silno naporno in za novince skoraj neizvedljivo, ko vidimo, kake težave dela nekaterim že pouk v razredu z dvema oddelkoma. Tak način pouka lahko izvede res samo učitelj z veliko prakso in pravim vzgojiteljskim talentom. Tu ni mogoča šablona.

Na drugi strani omogoča ta diferenciacija učencev, da se skupine A in B zaposlijo s tihim delom in da lahko učitelj posveti več časa slabšeim učencem. Opazilo se je, da se tudi v času skupnega pouka, oziroma dela daje pobuda za delo onim učencem iz skupin C in Č. Boljši učenci vodijo delo in to s tako samozavestnostjo in spretnostjo, da je učitelj stopil popolnoma v ozadje. Pri vsem delu teh skupin vlada neka živahnost, ki bi jo človek v prvem trenutku smatral za nered, toda v resnici se je vsak učenec z zanimanjem oprijel svojega dela — pisanja ali risanja in ko je končal, je takoj šel k tabli na svoje mesto in risal dalje.

Važna je razdelitev na skupine tudi iz vzgojnega stališča, ker morajo boljši učenci v prvi vrsti upoštevati slabše in jim pomagati. Tovariš Bregant je v tem pogledu šel tako daleč, da je združil za eno uro dnevno prvi in drugi razred, da pri pridobivanju nove snovi v stvarnem pouku vodijo delo starejši učenci in tako navajajo mlajše na način obravnavanja snovi v šoli.

Čl. 11. — Redovni članovi dobijaju članske karte a ostali diplome svojih sekcija.

Čl. 12. — Dužnosti redovnog člana jesu: a) da se svim svojim snagama stara o postignuću svrhe udruženja;

b) da redovno pri upisu polaže za svaku godinu članski ulog;

v) da poverenu mu dužnost i zadatak pažljivo izvrši;

Prava su redovnog člana: a) da se služi ustanovama udruženja kao: domovima, pansionatima, lečilištima, letovalištima itd.;

b) da dobije novčanu pomoć u slučaju preke potrebe;

v) da dobije zaštitnu pomoć u slučaju trpljenja;

g) da učestvuje na zborovima i skupštinama prema propisima ovih pravila;

d) da bira i da bude biran za člana uprave prema propisima ovih pravila.

Čl. 13. — Učitelji-ce utemeljači i dobrotvori imaju sva prava i dužnosti redovnih članova.

V. Organi udruženja.

Vrhovnu upravu udruženja čini Glavni odbor, koji čine 12 članova i Nadzorni odbor od 5 članova. Svi oni moraju biti sa teritorije Uprave grada Beograda.

Za rešavanje staleških pitanja postoji Širi odbor u koji ulaze: članovi Glavnog odbora, predsednici sekcija i 24 izborna člana. Ovaj se odbor sastaje na poziv Glavnog odbora i radi sa njim u zajednici po pitanjima stavljenim na dnevni red.

Članovi Glavnog odbora, članovi Šireg odbora i članovi nadzornog odbora biraju se jednovremeno na Glavnoj Skupštini. Pored njih se bira još 5 zamenika za Glavni odbor, i 2 zamenika za nadzorni odbor. Konstituisanje Glavnog odbora vrši se odmah po izboru na zajedničkoj sednici svih izabranih članova osim nadzornog odbora, birajući predsednika, podpredsednika i urednike organa UJU.

Čl. 15. — Izbori se vrše aklamacijom ako je u tome cela skupština saglasna, u protivnom po listima na proporcionalnoj osnovi, u kome se slučaju mandati dodeljuju prema nađenom količniku broja izbornih članova u ukupnom broju glasača. Glasanje je tajno.

Čl. 16. — Svi upravni odbori imaju posebne i opšte dužnosti.

Opšte su dužnosti svih upravnih odbora: a) da se staraju u svome delokrugu o administrativnim poslovima udruženja;

b) da uredno prikupljaju prihode od udruženja i da njima rukuju po budžetu;

v) da izrađuju budžet za narednu godinu i da ga podnose skupštini na odobrenje;

g) da svojoj godišnjoj skupštini podnose izveštaj o svome radu i o stanju udruženja u minuljoj godini;

Za pismene izdelke se za vse predmete rabijo listki: n. pr. za računstvo računski listek, za pravopis besedni listek itd.; nekaj posebnega je redovni listek, na katerega zapisujejo pravila, ki se jih moramo držati v vsakdanjem življenju in so jih učenci sami spoznali ali postavili na osnovi svojih lastnih doživljavaev.

Vse, kar se tiče ene delovne enote, ki traja do 2 tedna se zapisuje na en ali več listov; vsi ti listki iz ene delovne enote se potem spravijo v mapo, ki nosi ime učenca in ime delovne enote. Tako ima učenec zbrano vso snov iz vseh predmetov v enem življenjskem področju.

Prisostvovali smo jezikovnemu pouku, ki se je naslajal na pripovedovanje o sv. Miklavžu. Tu so učenci sami popravljali jezikovne napake pripovedovalcev in tujke nadomestovali s pravilnimi izrazi in si to zapisovali v besedni listek.

Pri računskem pouku so obravnavali ulomke, in sicer najprej na predmetih, da so učenci sami iskali in našli postopek in nato napisovali rezultat na tablo in listke.

Prehod k ročnemu delu se je izvršil na željo učencev. Polagali so iz slamic parklja v teku; zato je bilo treba prej opazovati držanje glave, trupa, nog in rok učencev, ki so tekli. Isto so modelirali v plastelinu. Učenci si razdele deske in plastelin in sami delajo. Med tem tihim ročnim delom pojejo pesmice, kakor je to navada pri mnogih kmetijskih delih na polju in doma. Nekaj časa jim je čital učitelj povest iz mladinske priloge nedeljske številke časopisov in učenci, ki so končali svoje delo, so z napeto pozornostjo poslušali.

Tako so končale prve tri ure pouka v II. razredu.

Popoldne poučuje I. razred (1. šolsko leto) gospa Bregantova v isti sobi. Tudi tu